

Handläggare
Therese Salomon
Telefon: 0850808079

Till
Kungsholmens stadsdelsnämnd
2019-12-17

Stockholms stads säkerhetsprogram 2020-2023,

Svar på remiss från kommunstyrelsen, KS 2019/1543

Förslag till beslut

Remissen besvaras med förvaltningens tjänsteutlåtande.

Sammanfattning

I samband med budget 2019 gavs kommunstyrelsen i uppdrag att revidera Stockholms stads trygghets- och säkerhetsprogram 2018-2021.

Säkerhetsprogrammet slår fast mål för stadens säkerhetsarbete för åren 2020-2023 och anger fem fokusområden; 1, krisberedskap, 2, civilt försvar, 3, säkerhetsskydd och informationssäkerhet, 4, förebygga olyckor samt 5, hot och våld mot anställda.

Den tydligaste förändringen är att det brottsförebyggande arbetet brutits ut för att samlas tillsammans med andra trygghetsrelaterade frågor i det särskilda trygghetsprogram som är under framtagande.

Förvaltningen är positiv till den omarbetning av säkerhetsprogrammet som genomförts med hänsyn till att säkerhetsfrågorna alltmer omgärdas av ökade krav som gör det nödvändigt med särskilt styrning av arbetet. Jämfört med tidigare program är programmet mer renodlat och lägger mindre vikt vid administrativ detaljstyrning. Förvaltningen anser att programmet med fördel kan tydliggöras avseende förslag på aktiviteter samt kompletteras med tillämpningsanvisningar för att ge stöd till hur det systematiska säkerhetsarbetet ska bedrivas och följas upp.

Bakgrund

I samband med budget 2019 gavs kommunstyrelsen i uppdrag att revidera Stockholms stads trygghets- och säkerhetsprogram 2018-2021. Utgångspunkten vid revideringen har varit att tydliggöra stadens höga ambition för säkerhetsfrågorna samt att anpassa verksamheten till nya omvärldsförutsättningar, lagstiftning och andra riktlinjer som finns på området.

I enlighet med överenskommelsen om kommunernas krisberedskap som slutits mellan Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) och Sveriges kommuner och landsting (SKL) för åren 2019-2022 ska alla kommuner ha ett styrdokument för arbetet med krisberedskap som ska antas inom det första året av mandatperioden. Även det handlingsprogram för det olycksförebyggande arbetet som kommuner ska ha enligt lagen om skydd mot olyckor ska sträcka sig över en mandatperiod. Det betyder att styrdokumentet ska gälla som längst till och med den 31 december 2023.

Utöver lagstiftning och andra relevanta riktlinjer har det reviderade säkerhetsprogrammet sin bakgrund i ett föränderligt omvärldsläge parallellt med en ständig teknisk utveckling, vilket har ställt säkerhetsfrågorna i starkt fokus.

Inom Stockholms geografiska område finns även risker och sårbarheter som är typiska för storstaden, där de som är kopplade till befolkningsmängd och befolkningstäthet, infrastruktur, sociala skillnader, folksamlingar och evenemang är särskilt framträdande. Klimatfrågorna utgör ett särskilt hot med stor påverkan på samhällets funktionalitet.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom stadsdelsdirektörens stab i samråd med HR-avdelningen. Ärendet är behandlat i pensionärsrådet 2019-12-16, i rådet för funktionshinderfrågor 2019-12-12 samt i förvaltningsgruppen 2019-12-11.

Ärendet

Förslag till nytt säkerhetsprogram utgör en revidering av *För ett tryggare och säkrare Stockholm – Stockholms stads trygghets- och säkerhetsprogram 2018-2021*.

Det övergripande målet med stadens samlade säkerhetsarbete går i linje med kommunfullmäktiges mål om att staden är en trygg, säker och välskött stad att bo och vistas i. Programmet handlar om stadens förmåga att förutse, förebygga och motstå oönskade händelser genom hela hotskalan ska vara stark och när en oönskad händelse ändå inträffar ska staden vidta rätt åtgärder för att minimera dess konsekvenser och säkerställa en snar återgång till ordinarie verksamhet.

Oavsett vad störningarna i samhället beror på behöver staden ha motståndskraft och robusthet mot de mest framträdande riskerna. En tydlig ansvarsfördelning mellan central och lokal nivå och mellan olika funktioner i verksamheten är också en förutsättning för ett effektivt säkerhetsarbete. Ansvars-, likhets- och näringsprincipen gäller fortfarande.

I säkerhetsprogrammet görs en uppdelning av arbetet i fem sammanlänkade fokusområden;

- 1) krisberedskap,
- 2) civilt försvar,
- 3) säkerhetsskydd & informationssäkerhet,
- 4) förebygga olyckor samt
- 5) otillåten påverkan samt hot och våld mot anställda.

Krisberedskap

Säkerhetsprogrammet föreslås utöva övergripande styrning av stadens åtaganden inom ramen för Lag (2006:544) om kommuners och landstings åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap, samt utgöra det styrdokument för arbetet med krisberedskapen som alla kommuner ska ha i enlighet med MSB:s och SKL:s överenskommelse om kommunernas krisberedskap för åren 2019-2022.

Det övergripande målet för fokusområdet är att staden står emot störningar och upprätthåller samhällsviktig verksamhet även vid svåra påfrestningar. Önskade händelser förebyggs och staden är väl förberedd att hantera och lära av de händelser som ändå inträffar. Hanteringen sker med bibehållet eller stärkt förtroende från allmänheten.

Stadens krishantering utgår ifrån tre nivåer: störning, allvarlig händelse och extraordinär händelse. Programmet har även förtydligat eskaleringsnivåerna med nivåerna höjd beredskap och krig.

Om regeringen beslutar om höjd beredskap ska staden förhålla sig till beslutet på det sätt som anges i beslutet. Om Sverige befinner sig i krig gäller per automatik högsta beredskap och då tillämpas särskild lagstiftning.

Civilt försvar

Civilt försvar och militärt försvar utgör tillsammans Sveriges totalförsvar och är all den verksamhet som behövs för att förbereda

Sverige för krig. Civilt försvar är en förlängning och förstärkning av samhällets krisberedskap.

Stadens övergripande mål för fokusområdet är att stadens planering för stärkt civilförsvarsförmåga håller hög takt och bidrar till robusthet. Arbetet sker i samverkan med andra aktörer.

Nämnder och bolagsstyrelser ska utveckla de mest prioriterade delarna av sin verksamhet så att de ska kunna fortsätta utan avbrott även om samhället utsätts för mycket svåra påfrestningar.

Att utveckla den generella kompetensen om totalförsvaret samt utveckla och bredda stadens systematiska säkerhetsskyddsarbete är särskilt utpekade områden för planeringsarbetet.

Säkerhetsskydd och informationssäkerhet

Målet för fokusområdet är att staden bedriver ett systematiskt och väl utvecklat säkerhetsskyddsarbete som bland annat skyddar mot terroristbrott. Vidare bedrivs ett systematiskt och riskbaserat informationssäkerhetsarbete så att stadens tillgångar hanteras och skyddas på ett tillfredsställande sätt.

Berörda nämnder och bolagsstyrelser ansvarar för att säkerhetsskyddslagstiftningen och stadens riktlinjer för säkerhetsskyddsarbete följs, att rutiner och arbetssätt utvecklas och att samverkan sker så att säkerhetsskyddet är likvärdigt oavsett var verksamheten bedrivs.

Alla nämnder och bolagsstyrelser ska säkerställa ett ändamålsenligt och effektivt informationssäkerhetsarbete. Nämnder och bolagsstyrelser är ägare av den information som hanteras inom den egna verksamheten, och ansvarar för det sätt som informationen skyddas, hanteras och sprids. Ansvaret är oberoende av om informationen hanteras inom eller utanför ett IT-system.

Förebygga olyckor

Stadens övergripande mål är att bidra till att minska antalet olyckor med påverkan på människa, miljö och egendom inom staden samt till att stadens skattekostnader minskar. Staden begränsar konsekvenserna av de olyckor som ändå inträffar.

Samtliga nämnder och bolagsstyrelser ska arbeta systematiskt med att identifiera, analysera, värdera och agera proaktivt mot olycksrisker som påverkar människor, miljö eller egendom. För

stadsdelsnämnderna avses egen verksamhet såväl som samordning av arbetet inom nämndens geografiska område.

Programmet innehåller även en övergripande samordning av det olycksförebyggande arbetet. Det innebär att säkerhetsprogrammet och Storstockholms brandförsvares handlingsprogram tillsammans utgör det handlingsprogram för olycksförebyggande arbete som staden ska ha enligt Lag (2003:778) om skydd mot olyckor.

Förebygga otillåten påverkan samt hot och våld mot anställda
Målet för fokusområdet är att staden motverkar hot, trakasserier och våld mot anställda. Stockholmarna känner förtroende för att stadens förtroendevalda och anställda följer gällande regler och inte låter sig otillbörligt påverkas.

Det förebyggande arbetet sker inom ramen för det systematiska arbetsmiljöarbetet. Ansvar för detta arbete ligger på nämnder och bolagsstyrelser i egenskap av arbetsgivare. Rutiner för att agera och vidta nödvändiga åtgärder ska finnas. All form av hot och våld riktad mot anställda ska polisanmälas och rapporteras i stadens incidentrapporteringssystem.

Staden har inget arbetsgivaransvar för förtroendevalda. Nämnder och bolagsstyrelser ska dock värna om de förtroendevaldas säkerhet i samband med att de utövar sitt kommunala uppdrag.

Systematiskt säkerhetsarbete

Säkerhetsarbetet ska i så stor utsträckning som möjligt integreras i stadens ordinarie styr- och ledningsmodell. Mål och aktiviteter ska formuleras med utgångspunkt i säkerhetsprogrammet, stadens budget och den verksamhetsspecifika risk- och sårbarhetsanalysen.

Uppföljning ska genomföras inom ramen för den ordinarie uppföljningen och nämnder och bolagsstyrelser ska bidra till goda beslutsunderlag genom rapportering av händelser, incidenter och lägesbilder.

I det systematiska säkerhetsarbetet ska risk- och sårbarhetsanalyser, omvärldsbevakning, utvärdering, kommunikation samt samverkan och geografiskt områdesansvar genomsyra och vara integrerade delar i arbetet.

Stadsdelsnämnderna har ett geografiskt områdesansvar inom sina respektive nämndområden. Med det geografiska områdesansvaret följer ett ansvar att samordna relevanta aktörer – exempelvis

myndigheter, näringsliv eller frivilligorganisationer- före, under och efter en oönskad händelse. Berörda aktörer är beroende av information från varandra för att kunna genomföra sina uppgifter på ett ändamålsenligt sätt.

Stockholms stad är i många aspekter ett komplext geografiskt område med en omkringliggande region där de olika geografiska områdena och dess aktörer har stora beroenden till varandra. Stockholmsregionens aktörer sker i huvudsak inom ramen för *Samverkan Stockholmregionen (SSR)*. Kommunstyrelsen ansvarar för samordning av stadens engagemang inom SSR.

Synpunkter och förslag

Förvaltningen är positiv till den omarbetning av säkerhetsprogrammet som genomförts med hänsyn till att säkerhetsfrågorna alltmer omgärdas av ökade krav som gör det nödvändigt med särskilt styrning av arbetet. Jämfört med tidigare program är programmet mer renodlat och lägger mindre vikt vid administrativ detaljstyrning.

Program som måldokument ska vara långsiktiga och stadsövergripande. Förvaltningen anser att det är viktigt att säkerhetsprogrammet tydligt anger riktningen och att det systematiska arbetet sker likvärdigt över staden. Förvaltningen anser att programmet med fördel kan tydliggöras avseende förslag på aktiviteter samt kompletteras med tillämpningsanvisningar för att ge stöd till hur det systematiska säkerhetsarbetet ska bedrivas och följas upp.

Förvaltningen är positiv till avsnittet om systematik och ansvarsfördelning. Detta kan dock tydliggöras och kompletteras med begreppsdefinitioner. Detta gäller särskilt krisberedskap, där det är nödvändigt med samstämmighet kring definitioner och staden bör ha gemensamma begrepp och definitioner inom hela Stockholmsregionen.

Programmet anger fem fokusområden och nedan anges förvaltningens synpunkter för respektive område.

Krisberedskap

Fokusområdet fanns med i tidigare program, men fokusområdet hette då *Bygga motståndskraft och krishanteringsförmåga*. Risk- och sårbarhetsanalyser (RSA) och styr-el lyftes då fram som viktiga verktyg för att få kunskap om samhällsviktiga verksamheter.

I det nya programmet saknar förvaltningen konkreta verktyg för att arbeta med krisberedskap, som till exempel RSA och att varje nämnd och bolag skall ha en krisledningsplan. För att kunna arbeta likvärdigt och systematiskt med säkerhetsarbetet i staden är det viktigt med gemensamma metoder och verktyg. Dessa skulle även med fördel kunna finnas som tillämpningsanvisningar till programmet. Även regelbunden övning, utvärdering och att ta lärdom av inträffade händelser är viktigt för att höja krishanteringsförmågan.

Samverkan är nödvändigt för förmågan att hantera kriserna. Det geografiska områdesansvaret kan med fördel förtydligas och så även analys av konsekvenserna av det geografiska områdesansvaret.

Civilt försvar

Civilt försvar har i nuvarande program brutits ut till ett eget fokusområde. I programmet framförs att arbetet med civilt försvar ska ses som en förlängning och förstärkning av krisberedskapen. I stadsledningskontorets tjänsteutlåtande lyfts att den generella kompetensen om civilt försvar och totalförsvaret är viktiga att utveckla under programperioden. Förvaltningen håller med om detta.

Säkerhetsskydd och informationssäkerhet

I programmet står bland annat att berörda nämnder och bolagsstyrelser ansvarar för att säkerhetsskyddslagstiftningen och stadens riktlinjer för säkerhetsskyddsarbete följs, att rutiner och arbetssätt utvecklas och att samverkan sker så att säkerhetsskyddet är likvärdigt oavsett var verksamheten bedrivs. För informationssäkerhet står att nämnder och bolagsstyrelser löpande ska följa upp, utvärdera och anpassa informationssäkerhetsarbetet för att säkerställa att skyddet lever upp till ställda krav samt till omvärldens förändrade hot.

Förvaltningen upplever att avsnittet med fördel kan göras mer konkret, antingen med aktiviteter, stöd av ledningssystem eller tydliga tillämpningsanvisningar. Även kompetenshöjande insatser behövs.

Det är positivt att kommunikation får ett så pass stort utrymme i programmet, men motsvarande vikt bör läggas på informationssäkerhet.

Programmet visar tydligt på hur fokusområdena går in i varandra och att även säkerhetsskydd och informationssäkerhet är viktiga

områden att utveckla inom ramen för krisberedskapen och civilt förvar.

Förebygga olyckor

Målet för fokusområdet är att samtliga nämnder och bolagsstyrelser systematiskt och inom sina respektive verksamhetsområden ska identifiera, analysera, värdera och agera proaktivt mot olycksrisker som påverkar människor, miljö eller egendom.

Jämfört med tidigare program är avsnittet mer renodlat och lägger mindre vikt vid administrativ detaljstyrning. I tidigare program fanns dock för respektive målområde rubriker för utveckling och uppföljning. Förvaltningen anser att dessa med fördel kan arbetas in för att tydligare ange riktning och hur arbetet avses att följas upp.

Otillåten påverkan samt hot och våld mot anställda

Fokusområdet anger att all form av hot och våld riktad mot anställda ska polisanmälas och rapporteras i stadens incidentrapporteringssystem.

Stadsgemensamma riktlinjer behövs avseende polisanmälan. En polisanmälan förutsätter att medarbetaren som utsatts för brott är beredd att medverka i polisens förundersökning. För medarbetare kan detta vara mycket känsligt, oavsett stöd från arbetsgivaren. Detta gäller även om arbetsgivaren polisanmäler.

Vidare håller förvaltningen med, stadsledningskontoret i deras tjänsteutlåtande, om att arbetet med att förebygga otillåten påverkan samt hot och våld mot anställda ytterligare behöver utvecklas för att möta nya former av hot och risker, bland annat mot bakgrund av den tekniska utvecklingen och nya former av informationspåverkan i samhället.

Förvaltningen är positiv till stadsledningskontorets förslag om en stadsövergripande utbildnings- och övningsplan tas fram som ett komplement till säkerhetsprogrammet.

Ann-Christine Hansson
Stadsdelsdirektör

Bilagor

1. Stockholm stad säkerhetsprogram 2020-2023

Attesterat av

Detta dokument har godkänts digitalt av följande personer:

Namn	Datum
Ann-Christine Hansson, Stadsdelsdirektör	2019-11-26
Ann-Christine Hansson, Ansvarig	2019-11-26